

E kōko'o iā Ka Waihona A Ke Aloha:
 University of Hawai'i Foundation
 Helu Waihona Kālā # 12657504
 Ka Waihona A Ke Aloha (The Mele Institute)
 P.O. Box 11270
 Honolulu, HI 96828-0270
 Kelepona: (808) 376-7800
 Kelepona Kāki 'Ole: 1 (833) 846-4262
www.kawaihonaakealoha.org

Keāiwaokulamano

The Tuahine Troupe

I lei 'ohu Tuahine

e kähiko mau ana ka lāhui ...

Mai ka wā i ho'okumu 'ia ai ka Tuahine Troupe i ka makahiki 2010, ua pōmaika'i ka ho'ākoakoa 'ia 'ana mai o nā haumāna hīmeni a ho'okani pila nō ho'i, nā pua i puana 'ia ma ka lālani mele a Sam Kuahiwi "Ua pau, ua hala lākou, a koe nō nā pua," i papa hui hīmeni ma lalo o Ka Waihona A Ke Aloha, ka papahana ho'oheno mele o Kawaihuclani. A e kia mau ana kona mana'o ma luna nō o ka ho'omau 'ia o nā mele i "ho'oheno 'ia ka puana i lohe 'ia," a "i lohe 'ia nō ho'i" e ko mua aku. 'Oiai, ua pa'a nā momi waiwai o ka 'ike o Kūpuna mā ma nā mo'olelo i wili 'ia a pa'a ma nā mele a lākou i haku ai, 'o ke oli a me ka hīmeni 'ia 'ana o ia mau ho'oheno kekahi lōina ko'iko'i e welo ai ka 'ō'ili pulelo mau o ka na'au aloha 'āina me ke aloha lāhui nō ho'i i loko o ko kākou po'e kākaka. Ma luna ho'i o ia kahua ho'okahi nō i lohe 'ia ai nā leo kani honehōne o ka Tuahine Troupe, i kākō'o ma nā papahana ho'ona'auao Hawai'i ma Ke Kulanui o Hawai'i ma Mānoa a ma ke kaiāulu nō ho'i. I ka makahiki aku nei, ma muli o ka lima kākō'o o Dr. Willy Kauai me Nālani Balutski o ka Native Hawaiian Student Services, ua ho'olako 'ia ke kālā e kūkulu 'ia ai a pa'a 'o Keāiwaokulamanu, ke ke'ena ho'opa'a leo hou o Ka Waihona A Ke Aloha. Ia wā nō, ua ho'oholo au, 'o ka papahana mua o ia ke'ena, 'o ia nō ka papahana ho'opa'a pāleo o ka Tuahine Troupe. A no laila, eia nō lā ka ha'ina, ka puana ho'i o nei kūlia 'ana a'e nei o ka Tuahine Troupe, 'o ia ho'i ka waiho ha'aha'a 'ia 'ana mai o nei wahi pū'olo mele i mua o 'oukou, e ke anaina ho'olohe, i lei 'ohu Tuahine e kähiko mau ana ka lāhui!

Keawe Lopez

Welina Mānoa Ua 'ike 'ia

Na Dr. R. Keawe Lopes Jr.

Welina Mānoa ua 'ike 'ia
'O Puahia lā i ka la'i
Hāla'i ia kula wehi lau o ke kupu
I ke kili nehe mai a ka Wa'ahila
E lihai mai ana i ka lau 'ōpu'u
E liliko ana i ka 'ehu kakahiaka
Akaaka ku'u maka kilohana lā i uka
He poli no ia ōpū weuweu Halelani
Halehale mai ana nā pali wehi i ka palai
Me he 'ōnohi kau maka kau maila i luna
He lani ko luna, he honua ko lalo
He hi'ikua, he hi'ilei lā i ke aloha
Aloha Kānewai hoa i ke alo
Pu'uhonua ho'oheno uhai Kupuna

Eia Hawai'inuiākea ʻĒ

He mele kula kēia no Hawai'inuiākea School of Hawaiian Knowledge
Na Dr. R. Keawe Lopes Jr.

Eia Hawai'inuiākea ʻĒ
I Puahia Mānoa ʻĒ
Noa Kānewai i ka papa loʻi ʻĒ
Hauhoa i ke pili uhai Kupuna ʻĒ
He puna mau ʻĒ Kawaihuelani ʻĒ
Wai ola, wai ʻono a Ke Akua ʻĒ
Kua kaʻa ʻĒ Kamakakūokalani ʻĒ
Kūpaʻa, kū pono i ka mauili Hawaiʻi ʻĒ

Eia Hawai'inuiākea ʻĒ
I pono nā mamo a Hāloa ʻĒ

KAWAIHUELANI: Wahi a nā Kūpuna, 'o ke kino kanaka, he "huewai ola" ia. A ma kekahi mo'olelo, ho'okohu 'ia nā kula 'olelo Hawai'i me nā po'owai nui e loa'a mai ai nā 'auwai o ka 'ike. He 'oia'i'o, 'o ka 'olelo 'ōiwi o ka 'āina ka mea e ola ai kōnaka, a 'o ke a'o 'ana i ka 'olelo ke kuleana ho'okahi o nei Hālau 'Ōlelo Hawai'i, i ola ka mauiliola o kōnaka.

I pono ho'i nā mamo a Hāloa!

KAMAKAKŪOKALANI: 'O ke ola o kōnaka ka mea e kau mau ana i ka maka o Kamakakūokalani. Kū ākea, kū wiwo 'ole ho'i i ka paio like mau no ka pono o ka Hawai'i ma ke kulanui, a i mua ho'i o ka 'Aha 'Ōlelo o ka moku'āina nei a keu aku ma nā 'Aha o Nā Lāhui Huipū. 'O ka mākia o nei Hālau 'Ike Hawai'i ka ho'oulu 'ia o ka 'imi 'ike me ka na'auao i ke ea o nā Kūpuna.

Aloha Hawai'inuiākea

He mele kula kēia no Hawai'inuiākea School of Hawaiian Knowledge
Na Dr. R. Keawe Lopes Jr.

Hāloloa Kānewai, ku'u hoa 'āina
Hoa lawe Hae Hawai'i
Welo mau ka make'e lāhui
Lāhui huewai ola, kau i ka maka
Kū ākea, kūpono i ke aloha

Hui:

Aloha Hawai'inuiākea
Ku'u home ho'ona'auao
Ua ao i ka mālamalama
'Ike kuli'u leo Kupuna
He puna wai inu e mana ai
Waiakeakua lā i uka
'O Akaaka kilohana mau

KĀNEWAI: 'O ka mālama 'ana iā Hāloa ke kuleana ko'iko'i e 'auamo 'ia nei na Ka Papa Lo'i 'o Kānewai. He pu'uhonua nō ia kahi e ho'ona'auao 'ia ai nā haumāna o Hawai'inuiākea, Ke Kulanui o Hawai'i, a me nā papahāna ho'ona'auao Hawai'i like 'ole o ke kaiāulu ma o ka huli 'ana o nā lima i lalo i ka mālama 'āina.

NATIVE HAWAIIAN STUDENT SERVICES: 'O ka lawelawe kōko'o haumāna ka hana a ka Native Hawaiian Student Services. Ma ka huaka'i 'imi na'auao o nā haumāna ma ke kulanui nei, lilo 'o NHSS i ho'a kua'ana no lākou, a i loko nō o nā pi'ina, nā ihona a me nā kaolo ho'i o ia huaka'i, ho'oikaika 'o NHSS i ka mauiliola kanaka i welo ha'aeo mau ka hae make'e lāhui o nā haumāna.

Ho'oheno Kēia Nō Beauty

Na John K. Almeida

Ho'oheno kēia no Beaute
Ku'u hoa i ka ua Tuahine, 'eā ē, 'eā ē
Ho'oheno kēia no Beaute
Ku'u hoa i ka ua Tuahine 'eā
I ka ua Tuahine

I laila ho'i au lā 'ike
I ka u'i o ka pua miulana, 'eā ē, 'eā ē
I laila ho'i au lā 'ike
I ka u'i o ka pua miulana, 'eā
O ka pua miulana

Kau nui ko'u mana'o
E inu a kena ia wai, 'eā ē, 'eā ē
Kau nui ko'u mana'o
E inu a kena ia wai, 'eā
Kena ia wai

Nāu i hehi kū ia kapu
Ia pua nani a ke Kupuna, 'eā ē, 'eā ē
Nāu i hehi kū ia kapu
Ia pua nani a ke Kupuna, 'eā
Nani a ke Kupuna

No Puna ke 'ala onaona
He 'ala hoene i ku'u poli, 'eā ē, 'eā ē
No Puna ke 'ala onaona
He 'ala hoene i ku'u poli, 'eā
Hoene i ku'u poli

Ha'ina 'ia mai ka puana
Ku'u ipo i ka ua Tuahine, 'eā ē, 'eā ē
Ha'ina 'ia mai ka puana
Ku'u ipo i ka ua Tuahine, 'eā
I ka ua Tuahine

Eia maila ka hā'upu o ke aloha no "Ku'u ipo i ka ua Tuahine." A he 'ala onaona nō ho'i kona e hoene mau mai ana i ka poli. 'O ia nō ho'i kahi ma'amau e ulu ai ka mana'o no ia mea he ipo a he akamai lua 'ole ka haku 'ana o John Kameaaloha Almeida i kēia mele no kāna ipo me ka hea pū 'ana i ka ua Tuahine, 'oia i "o-Kā-u-i-o-Mānoa" kekahi inoa kapakapa no ia ua. Ua pa'i 'ia nei mele ma ka puke 'o Johnny Noble's Collection of Ancient & Modern Hulas i ka makahiki 1935 a ua ho'opa'a pū 'ia ma ka hui pāleo 'o 49th State Hawai'i Record Company [3416-B] me ka himeni 'ana o Genoa Keawe and Her Hula Maids. He wahi ho'oheno kēia no ka 'ohana o ka haku mele a keu aku ko mākou mahalo nui i kāna kaikamahine hānai, iā Shirley Ann Kawaiolaokalani Leu, i kāna mālama pono 'ana i kēia waihona mele a kona pāpā hānai, a me ka ho'olako 'ana mai i nei ki'i o lāua.

Rain Tuahine O Mānoa

Na Julia Walanika

Wahiwehi nei pua na'u e kui
Ke kīpona 'ia me ka ma'o
A he pua kapu ia na ka manu
Na ka 'iwi pōlena o ka uka

Hui:

Kaulana ē ka ua i Wa'ahila
I ka hehi i ke oho o ke pili
Ho'okahi nō 'oe o laila
Me ka rain Tuahine o Mānoa

Ho'okahi a'u mea uluhua
Ke ka'upu inu wai o Lehua
Ke kala hele nei ka 'ulili
A o nēia lā mālie

"Ke Kāhuli Leo Le'a o ka Ua Tuahine o Mānoa" kekahi inoa i kapa 'ia ai nei haku mele, 'o Julia Walanika i ka wā o ka noho ali'i 'ana, a wahi a ka nūpepa 'ōlelo Hawai'i kahiko, he ikaika pū kona leo "... i oi pahiku ae i ko na au i hala ..." A e like me ka 'oi kelakela o kona leo nahenahe, pēlā pū nō ho'i ka nani o kāna mele i haku ai nō na kōna home aloha i noho maila i ka "Rain Tuahine o Mānoa." Ua pa'i 'ia nā hua'ōlelo o ke mele i loko nō o ke kino lailahi o Hawaii Holomua i ka makahiki 1894, iā 12 o Mei, ma lalo o ka inoa 'o "Ua Tuahine Song." A i ka makahiki 1914, ua ho'opa'a kāna keiki kāne 'o July Paka me ka Toots Paka Hawaiian Troupe i nēia mele ho'okahi nō ma Victor Records [67027-A] ma lalo o ka inoa 'o "Rain Tuahine." Penei kekahi mo'olelo e ho'oheno ana i nēia haku mele i kona wā i ha'alele ai i kēia noho honua 'ana:

"... He wahine puukani himeni i ka manawa o na Alii o Hawaii nei, a ua kapa hoohanohano ia oia ka "Nightingale" o ka uka iuu o Manoa, a ua himeni oia i mua o ka Mo'i Kalakaua me ka Ohana Alii i kona manawa e ola ana, a ua ike mauia oia i na manawa lehulehu imua o ka Mo'i Wahine Liliuokalani, a ua mau no ka nani o kona leo a hiki loa no i kona mau la luahine ..." Hoku o Hawaii 1017131

'A'ole o kana mai ka mahalo nui palena 'ole iā 'Anakē Mona Teves i ka ho'okipa 'ana mai i ka Tuahine Troupe i kona hale e a'o ai i nēia ho'oheno i haku 'ia na kōna Tūtū 'o Walanika. Pēia pū ka mahalo iā lāua 'o kōna kaikamahine 'o 'Anakē Noelani Teves Whittington i ka 'ae mai e himeni pū ka Tuahine Troupe i kēia ho'oheno o ka 'ohana ma kēia pāleo.

Mānoa

Na Bina Mossman

Aloha 'ia nō a'o Mānoa
Ho'opulu 'ia e ka ua Tuahine

Ua noa kō kino na'u ho'okahi
I mea ho'ohihi na ka mana'o

'Auhea wale 'oe e ke aloha
Ku'u ipo ho'oheno o ke aumoe

Ha'ina ka inoa a'o Mānoa
Ho'opulu 'ia e ka ua Tuahine

Ua kaulana ka inoa 'o Bina Mossman mai 'ō a 'ō o Hawai'i nei a puni a pēia pū kāna mau papa hīmeni leo honehono i piha i nā wāhine wale nō. Ua kuku'i nō ho'i ka lono maika'i pili nō i kā Mossman hana lawelawe no ka pono siwila o ka po'e Hawai'i a keu aku no ka pono o nā wāhine. 'O ia nei nō ho'i ka wahine mua loa i koho 'ia i lālā no ka 'aha 'ōlelo no ka 'āpana 'elima o ka mokupuni nei 'o O'ahu. Ua haku maila nei koa wahine i kēia mele 'o Mānoa a ua ho'opa'a 'ia kona puana e ka Bina Mossman Glee Club i ka makahiki 1935 ma ka hui pāleo 'o Victor [25287-B]. I mea e ho'ohanohano 'ia ai 'o Bina Mossman a me kāna Papa Hui Himeni, ua koho 'ia nā wāhine wale nō o ka Tuahine Troupe no ka ho'opa'a 'ana i nei ho'oheno ma kēia pāleo. He wahi leo mahalo kēia iā 'Anakē Bina Chun, ka mo'opuna a ka haku mele, i kona 'ae 'olu'olu 'ana mai i kēia ho'opa'a 'ana o ka Tuahine Troupe i kēia mele; a he wahi leo mahalo nō ho'i kēia iā 'Anakala Llewellyn Kaua Wong i ka ho'olako 'ana mai i ke ki'i o ka *Holoholo Kaa Tour* ma lalo nei.

Nani Mānoa

Na Kimo Alama Keaulana

He nani 'o Mānoa wehi i ka ua
Ka ua Tuahine kupa o ka 'āina

U'i maoli 'o Akaaka kau mai i luna
Me ka wai 'ānapanapa a'o Waiakeakua

'O ka pi'o 'ana mai o ke ānuenuē
Kāhiko nani nō ia kau i ka lani kelakela

Ha'ina 'ia mai ana ka puana
He nani 'o Mānoa wehi i ka ua Tuahine

"Wehi i ka ua Tuahine" ka puana i lohe 'ia ma nēia ho'oheno makamāe i haku 'ia na 'Anakala Kimo Alama Keaulana, 'o ia ho'i 'o Nani Mānoa. Penei ka mo'olelo a ka haku mele:

I composed this song in 1972 when I was vacuuming the house. When I had opened the drapes of the picture window, it was such a beautiful Mānoa day! As I was humming along with the old Filter Queen, these words and their melody came about ... The Tuahine [is the] "Sister" rain ... Akaaka ("Clearly-seen") [are the mountains] that stand in back of the valley ... [and] the easternmost waterfall is named Waiakeakua.

Ma muli o ka leo paipai o kāna kumu hula 'o 'Anakē Adeline Lee, ua waiho 'o 'Anakala Kimo i kāna mele ma ka ho'okūkū haku mele o Ke Ke'ena o Nā Pāka a me nā Hana Ho'onanea o Ke Kūlanakauhale o Honolulu i ka makahiki 1973 a ua 'āha'i 'ia ka lei o ka lanakila ma ke kūlana helu 'ekolu. Ua ho'opa'a pū 'ia nei mele ma ka pāleo a kāna hui hīmeni 'o Halona i kapa 'ia 'o "Cha-Lang-A-Lang Today" i ka makahiki 1978. Ua pōmaika'i ka 'ae 'ana mai o nei loea haku mele i ka noho o kā Kumu Keawe mau haumāna i mua o kona alo e a'o mai ai i kāna mele a pēia pū ka mahalo nui i ka hiki ke hīmeni i kēia mele nani lua 'ole me 'Anakala Kimo ma kēia pāleo.

Ka Heke O Ka Pākīpika

Na Taisamasama Ka'imina'auao-Eteuati, Ka'ōnohi Lopes,
Devin & Dylan Nakahara

Ha'aheo Hawai'i Nui Kuauli
Kualena kū-ā-āha kuahiwi Maunakea
Kaulana Kepaniwai a'o 'Iao
Ua ao Pu'u Kukui kūha'o i ka la'i

Hui:

E ō e ku'u 'āina aloha ~ e ō
Ka heke o ka pākīpika

Kanaloa Moa'ulanui i ka nu'a kai
Kaka'i i Kealaikahiki, hiki ala loa
'A'ahu ho'i Kaulaheha i ke kauna'oa
Lei kapa 'ahu'ula o Lāna'ihale

*Hanohano nā kilohana o ka uka
Mai Hawai'i a Ni'ihau
Lihau anu nani 'oi kelakela
Pumehana ku'u 'āina i ke aloha*

Ki'eki'e Kamakou i ka wēkiu
Po'iu wai ola 'o Kupuwailani
Hāla'i Kou o ke Kūkalahale
Halehale ke aloha no Kaho'iwai

'A'ala Makana poli o ka lau'a e
Ia pali 'ōahi welo i Makua
Hiehie Pāni'au, lei o ka pūpū
Pū'ā māna 'ai 'ōlelo Kanaka

I ka wā kahiko, heaheha 'ia nā inoa o nā pana
'āina e nā kama hele, me ka hala 'ole aku o ke
aloha i kekahi o ia mau 'āina hiwahiwa. No
ia kumu mākou i haku ai i nei mele heaheha
mokupuni 'o "Ka Heke O Ka Pākīpika" e
paipai a'e ai iā kākou e hea mau aku i nā wahi
kaulana o ko kākou home aloha nui 'ia, 'o Ko
Hawai'i Pae 'Āina. Ma ia mele, ho'ohanohano
'ia nā kilohana e kū nei mai Hawai'i a Ni'ihau
me kona nui kamaha'o; 'O Mauna Kea kū
ha'aheo, 'o Pu'u Kukui kūha'o i ka la'i, 'o
Moa'ulanui i ka nu'a kai, 'o Lāna'ihale o
Kaulaheha, 'o Kamakou i ka wēkiu, 'o ka malu
kī malu kukui o Kaho'iwai, 'o Makana pali 'ō
ahi, me Pāni'au mauna hiehie. He mele kēia e
kaulana ai nā inoa o nā pana 'āina o Hawai'i
nei i kama'āina 'ole paha i ka nui lehulehu a e
mau ai ka mauiliola o ia mau 'āina hanohano
ma o ko kākou mele 'ana aku a lohe 'ana mai.
Ua wili pū 'ia nā hi'ohi'ona o ia mau pana āina,
me ona mau mo'olelo hiwahiwa e paipai ai i
ke aloha 'āina 'oia'i'o i loko o nā pu'uwai o nā
mea ho'olohe. A me ia aloha e puana 'ia aku ai
kēia leo ha'aheo e ho'ohanohano mau ai i nā u'i
makamae o Ko Hawai'i Pae 'Āina.

Ka Heke O Ka Pākīpika

Taisamasama Ka'imina'auao-Eteuati,
Ka'ōnohi Lopes, Devin Nakahara, Dylan Nakahara

Swing ♩ = 140

Sheet music for "Ka Heke O Ka Pākīpika" in 4/4 time, Swing tempo (♩ = 140). The key signature has one flat (Bb). The music is written for a single melodic line with a guitar accompaniment. The lyrics are in Hawaiian and English.

1. Ha - 'a - he - o Ha - wa - i - 'i Nu - i Ku - a - u - li
2. Ka - na - lo - a Mo - a - 'u - la - nu - i i ka nu - 'a - kai
4. Ki - 'e - ki - 'e Ka - ma - ko - u i ka we - ki - u
5. 'A - 'a - la - Ma - ka - na po - li o ka lau - a - 'e

4. Ku - a - le - na kū - ā - 'a - ha - ku - a - hi - wi Mau - na - ke - a
Ka - ka - 'i i Ke - a - la - i - ka - hi - ki, hi - ki - a - la - lo - a
Po - 'i - u wai o - la 'o Ku - pu - wa - i - la - ni
I - a pa - li 'ō a - hi we - lo i Ma - ku - a

8. Kau - la - na Ke - pa - ni - wai a - 'o 'I - a - o
'A - 'a - hu ho - 'i Kau - la - he - a I - ke kau - na - o - a
Hā - la - 'i Ko - u o - ke Kū - ka - la - ha - le
Ili - e - hi - e Pā - nī - 'a u lei o ka pū pū

12. U - a - a - o Pu - u Ku - ku - i kū - ha - o i ka la - 'i
Lei - ka - pa 'a - hu - 'u - la o Lā - na - 'i ha - le
Ha - le - ha - le ke a - lo - ha no Ka - ho - 'i wai
Pū - 'ā mā - na 'a - i 'O - le - lo Kā - na - ka

[1. 3. & 4.]
16. E ō e ku - u 'ā - i - na a - lo - ha - e ō, ka he - ke o ka pā - kī - pi - ka

[2.]
21. E ō e ku - u 'ā - i - na a - lo - ha - e ō, rit. G7

3. Hanohano nā kilohana o ka uka
Mai Hawai'i a Ni'ihau
Lihau anu nani 'oi kelakela
Pumehana ku'u 'āina i ke aloha

Copyright © Ka Wāhona A Ke Aloha 2021

Ka 'Ōnohi O Nā Kai

Na Kahikinaokalā Domingo, Grant Kono, Pi'ikea Lopes,
Leikuluwaimaka Meleiseā, Nohea Vaughan-Darval

Hanohano ka 'ōnohi o nā kai
Ka 'ilima nōweo welo ho'oheno kupa
“He aloha O'ahu, O'ahualua”

Lupalupa Līhu'e ua hu'ihu'i
Hu'i anu Pua'ena pū'ili 'ehu kai
“He aloha Waialua, O'ahualua”

Ilihia Kaiaka i ke kualau
Kauahe i ka pā a ka Holopali
“He aloha Ko'olauloa, O'ahualua”

Ua kapu ia pali 'ohu 'ōpua
Ke kähili kiliwehi ua 'Āpuakea
“He aloha Ko'olaupoko, O'ahualua”

Wewehi Helumoa i ka ulu niu
Lau holu 'ale niau o Kalehuawehe
“He aloha Kona, O'ahualua”

Lei momi Pu'ulua kai o Kuhia
Ia Awalau alahula no Ka'ahupāhau
“He aloha Ewa, O'ahualua”

Kau mai ka hālī'a hā'upu Nene'u
Nēnē hali hau kuahiwi o Ka'ala
“He aloha Wai'anae, O'ahualua”

Puana ka inoa O'ahualua
O 'oe nō ia ka 'ōnohi o nā kai
“He aloha O'ahu, O'ahualua”

Hanohano “ka 'ōnohi o nā kai,” ka home hiwahiwa aloha 'o O'ahu mokupuni, ke kikowaena ho'i o Ko Hawai'i Pae 'Āina i makahehi 'ia e ko ke ao nei. Eia a'e nā one 'ai ali'i o Kākuhihewa lae nui, ka waiho kähela nō ia o nā moku 'āina: 'o Waialua i ka 'ehukai o Pua'ena; 'o Ko'olauloa i ka Māluaki'iwai; 'o Ko'olaupoko i nā pali hāuliuli; 'o Kona i ka huina maka o Kou; 'o Ewa i ka i'a hāmau leo; a 'o Wai'anae i ka malu ulu niu o Pōka'i. Mai ka piko kuahiwi alo kēhau i uka o Ka'ala a hiki loa aku i nā 'ale niau i kai o Kalehuawehe, he welo ho'oheno kēia mau 'āina no nā “Iehua o Ka'ala” i noho a kupa i kona mau pana aloha, a me he lei 'ilima nōweo kau po'ohiwi lā ia no nā keiki 'ōiwi i hele a kama'āina i kona 'ano 'ihī'ihī. He wehi kähiko mau nō ia no kākou e lei mau ai. Ola nō kēia mau pana 'āina i aloha nui 'ia ma o ke mele a me ka pīna'i mau 'ia 'ana o ka puana, i ō mau nā leo ualo o kākou nā Hawai'i. 'Ōiai, 'o ke mele kekahi ala e ola ai ko kākou kulāiwi a me ko kākou mauhi Hawai'i, eia mākou ke waiho aku nei i kēia mele a 'o ko mākou mana'olana, 'o ia ka nanea ho'ohiala'ai, ka hālī'a hā'upu mana'o, a me ka ha'aheo no O'ahu mokupuni. Puana ka inoa O'ahualua, 'o 'oe nō ia ka 'ōnohi o nā kai.

Ka 'Ōnohi O Nā Kai

Allegro ♩ = 135

Kahikinaokalā Domingo, Grant Kono,
Pi'ikea Lopes, Leikuluwaimaka Meleiseā,
Nohea Vaughan-Darval

1. Ha - no - ha - no ka 'ō - no - hi o nā kai Ka 'i -
2. Lu - pa - lu - pa Lī - hu - 'e u - a hu - 'i - hu - 'i Hu - 'i
3. I - li - hi - a Kai - a - ka i ke ku - a - lau Ka - u -
4. U - a ka - pu i - a pa - li 'o - hu - 'ō - pu - a Ke - kā -
5. We - we - hi He - lu - mo - a i ka u - lu - ni - u La - u
6. Le - i mo - mi Pu - 'u - lo - a kai o Ku - hi - a I - a - wa -
7. Ka - u ma - i ka ha - li 'a hā - 'u - pu Ne - ne - 'u Nē -
8. Pu - a - na ka i - no - a O - 'a - hu - a - lu - a 'O

4 G7 C7 F
- li - ma nō - we - o we - lo ho - 'o - he - no ku - pa
- a - nu Pu - a - 'e - na pū - 'i - li 'e - hu kai
- a - he i ka pā a ka Ho - lo - pa - li
- hi - li ki - li - we - hi u - a 'A - pu - a - ke - a
ho - lu 'a - le ni - au o Ka - le - hu - a - we - he
- la - u a - la - hu - la no Ka - 'a - hu - pā - hau
- ne ha - li ha - u ku - a - hi - wi o Ka - 'a - la
'o - e nō - i - a, ka 'ō - no - hi o nā kai

8 Db C7 F
He a - lo - ha O - 'a - hu, O - 'a - hu - a - lu - a
He a - lo - ha Wai - a - lu - a, O - 'a - hu - a - lu - a
He a - lo - ha Ko - 'o - lau - lo - a, O - 'a - hu - a - lu - a
He a - lo - ha Ko - 'o - lau - po - ko, O - 'a - hu - a - lu - a
He a - lo - ha Ko - na, O - 'a - hu - a - lu - a
He a - lo - ha 'E - wa, O - 'a - hu - a - lu - a
He a - lo - ha Wai - 'a - na - e, O - 'a - hu - a - lu - a
He a - lo - ha O - 'a - hu, O - 'a - hu - a - lu - a

Aloha Kānewai

Na Dr. R. Keawe Lopes Jr.

Aloha Kānewai i ka'u 'ike
He pu'uhonua nani a he maluhia

Mālie 'o loko ke ho'olono aku
I ka wai nehenehe a i ka 'ilī'ilī

Milimili 'ia 'oe e Uhai aloha
E hahai i ke ala a'o nā Kūpuna

Kupu mai ka lōkahi me ka laulima
O Ho'okahiwaiho'oulu'āina

'Āina ho'oheno mālama Hāloa
Aloha Kānewai i ka'u 'ike

“He pu'uhonua nani a he maluhia” ka puana ma'amau e lohe 'ia ke ha'i 'ia ka mo'olelo no Ka Papa Lo'i 'o Kānewai. A he 'oia'i'o maoli ke hele kino aku nā hoa kākaka i laila e komo pū a alu like ho'i i ka hana 'o ka mālama 'āina. Ma muli o ka ulu o ka mana'o i loko nō o Kumu Keawe Lopes i ka lohe 'ana i ka mo'olelo i hehele'i mai nā hehelehe poeko 'olelo Kanaka o Pōmaika'i Kani'aupi'o Crozier i ka makahiki 2000, lā 25 o Pepeluali, ua haku 'o ia i nēia ho'oheno, i mea ho'i e pa'a ai ia mo'olelo me ka ho'ohanohano pū i ka po'e na lākou i waele mua aku i ia 'āina a kū hou mai kona 'ano nani pōina 'ole o ka wā o Kūpuna mā. Ma laila e mālama 'ia ai ia lōina aloha 'āina, i kū mau nō ho'i 'o ia i pu'uhonua e ho'ona'auao 'ia ai ka lāhui. Me Ka Hui Ho'okahewaiho'oulu'āina a me ona mau lālā ke aloha nui palena 'ole a pēia pū me nā kahu 'āina mai ka wā o kona ho'omaka 'ana a i hiki i kēia lā: 'Anakala Harry Kūnihi Mitchell, 'Anakala Charlie Kupa, Pōmaika'i Kani'aupi'o Crozier me Makahiapo Cashman.

Ke Aloha I Ka Pu'uwai

Na J. K. Kamali
Na Dr. R. Keawe Lopes Jr & Dr. J. Leilani Basham ka leo ho'opa'a
na Zachary Lum ka leo himeni

A Lae'ahi au 'ike i ka nani
Ke kaua kūloko a ka lāhui
Ua hui lōkahi nā pu'uwai
E 'imi i ka pono o ka 'āina

Ke hea mai nei Kauka'ōpua
E pili au me Daimana Hila
A ka lihikai au i Ka'alawai
Ke Aloha 'Āina e luana nei

He aloha ka makani a he 'Ūkiu
Ka makani halihali lau kukui
Ua kuhi au lā ua lōkahi
Ho'okahi pu'uwai o ka lanakila

Ua sila iho au i ko'u mana'o
He aloha kūpa'a i ka 'āina
He aloha au lā i ku'u Mō'i
Me ka Hae Kalaunu o Hawai'i nei

Ha'ina 'ia mai ana ka puana
No ka po'e i aloha i ka 'āina

‘O ka hui lōkahi o nā pu'uwai kila o ia mau koa 'imi i ka pono o ka 'āina ke ala e kāmoe mau nei ka po'e aloha 'āina i loko nō o ka hulihihi o ke au e ne'e nei. A me ia mana'o e hāpai 'ia nei ka mahalo nui palena 'ole iā J. K. Kamali i ka ho'opa'a 'ia o kona mau mana'o “kūpa'a i ka 'āina ... i ka Mō'i me ka Hae Kalaunu o Hawai'i nei,” a pēia pū ke aloha i nā koa i hō'ike i ke ākea i ko lākou aloha 'āina 'oia'i'o mai Daimana Hila a i ka luna o Mānoa kahi e hone ana ka Ua Kuahine, ka mea nāna i 'i aku i kona leo paipai “Imiia e ka pono o ka aina.” Na Kumu Keawe Lopes lāua 'o Kumu Leilani Basham i haku i ka leo ho'opa'a hula 'ōlapa i ha'awina e a'o ai i kā lāua mau haumāna o ka papa I Le'a Ka Hula i Ka Ho'opa'a ma Kawaihuelani a na Zachary Lum i haku i ka leo mele himeni no ka hula 'ana o nā haumāna o ke kula loio ma ka 'aha hemo kula o U'ilani, kāna wahine o ka male 'ana. Eia mau nō ka puana ke paipai mai nei i ka lāhui aloha 'āina, e “hui lōkahi nā pu'uwai e 'imi i ka pono o ka 'āina.”

KE ALOHA I KA PUUWAI.
A Lae'ahi au 'ike i ka nani,
Ke kaua kūloko a ka lāhui,
Ua hui lōkahi nā puuwai,
E 'imi i ka pono o ka 'āina,
Ke hea mai nei Kauka'ōpua,
E pili au me Daimana Hila,
A ka lihikai au i Ka'alawai,
Ke aloha aina e luana nei;
He aloha ka makani a he Ūkiu,
Ka makani halihali lau kukui,
Ua kuhi au lā ua lōkahi,
Ho'okahi puuwai o ka lanakila.
Ua sila iho au i ko'u mana'o,
He aloha kūpa'a i ka 'āina,
He aloha au lā i ku'u Mōi,
Me ka Hae Kalaunu o Hawai'i nei,
Ha'ina mai ana ka puana,
No ka po'e i aloha i ka 'āina.
J. K. KAMALI

Leo Ualo Kupuna

Na 'Elia Akaka, Kamalei & Ka'ula Krug, Kyle Moriguchi

Pa'e mai ka leo ualo Kupuna
Kū mai kamaiki kalelei makua
Kū a manomano, nā hālau 'ōlelo
Lei momi makamae e kāhiko mau ai

Hui:

Ho'olonoi ke kuahaua
E ho'ohiehie 'ōlelo
Ho'okahi pu'uwai
Ho'okahi ka mana'o
I 'ikea ka lāhui

Pū'ā māna 'ai leo Makuahine
Pūnana manu āiwaiwa
Puana nei mele aloha 'ōlelo
E welo mau ka ha'aheo

E ka 'I me ka Mahi
Ka Palena pū kekahi
Lāhui pū'ao ho'okahi
Alu like Hawai'i

He mele keia e paipai ana i ka lāhui Hawai'i e puana mau aku i ka 'ōlelo Makuahine o kona 'āina iho. 'O ka leo ualo, 'o ia ka leo kāhea, ka leo ho'i o nā Kūpuna e ka'ika'i mai ana i keia hanauna e ho'omau ma ke ala o ka mālamalama. Ma keia huaka'i haku mele, ua ha'i 'ia maila ka mo'olelo o ka ho'ōla 'ia 'ana o ka 'ōlelo Hawai'i mai ka wā i pau ai ke kahe 'ana o nā po'owai e loa'a mai ai nā 'auwai o ka 'ike a hiki i ka pū'ā hou 'ia 'ana aku nei o ka waha o nā kamali'i i ka māna 'ai o ka 'ike. He mele keia e mahalo ana i ka nui o nā kākaka i mōlia i ko lākou ola no ka pono o ka 'ōlelo, i lilo ho'i ka 'ōlelo Hawai'i i mea ma'amau i ka lehulehu. I kuahaua keia mele e 'ike 'ia ai ka lāhui Hawai'i he lāhui ola a e 'ike pū 'ia ai ka 'ōlelo Hawai'i he 'ōlelo ola nō ho'i. I 'ikea ka lāhui Hawai'i ma kākou 'ōlelo ola iho, ka 'ōlelo Makuahine.

Leo Ualo Kupuna

'Elia Akaka, Kamalei Krug,
Ka'ula Krug, Kyle Moriguchi

Vivace ♩ = 140

1. Pa - 'e mai ka le - o u - a - lo ku - pu - na
2. Pū - 'ā mā - na 'a - i le - o mā - ku - a - hi - ne

Kū mai ka - ma - i ki ka - le - lei mā - ku - a
Pū - na na ma nu a - i wa i wa

Kū a ma - no - ma - no nā hā - lau 'ō - le - lo
Pu - a - na nei me - le a - lo - ha 'ō - le - lo

Lei mo - mi ma - ka - ma - e e kā - hi - ko mā - u - ai
E we - lo ma - u ka ha - 'a - he - o

HUI: Ho - 'o - lo - no i ke ku - a - ha - u - a

E ho - 'o - hi - e - hi - e 'ō le - lo

Ho - 'o - ka - hi pu - u wa - i Ho - 'o - ka - hi ka mā - na - 'o

I 'i - ke - a ka lā hu i

3. E ka 'I me ka Mahi
Ka Palena pū kekahi
Lāhui pū'ao ho'okahi
Alu like Hawai'i

Copyright © Ka Waihona A Ke Aloha 2021

I ka makahiki 1871, ua minamina ka ho'opuka 'ia 'ana o kekahi mo'olelo nūpepa i pa'i 'ia i loko nō o Ke Au Okoa e ho'olaha ana i ka nalowale 'ana a'ela o nā wahi manu kama'āina o ka ua Tuahine, nā kupa ho'i i 'ike 'ia ko lākou noho 'ana ma luna nō o nā ōpū ali'ipoe, a ma uka aku ho'i, ke āiwaiwa o ka nui manu. Ma muli o kēia heluhelu 'ana o Kumu Keawe Lopes i kēia mo'olelo i ulu maila ka mana'o i loko ona e haku i kēia mele 'o Keāiwaokulamanu, i mea e paipai ai i ka ho'i hou 'ana mai o nā manu 'ōiwi, a i lohe hou 'ia ko lākou kani leo nahahe e kūpina'i hou mai ana i ka welelau ahehe Kahaukani. A no ia kumu ho'okahi nō ho'i i kapa 'ia ai ke ke'ena ho'opa'a leo hou o Ka Waihona A Ke Aloha, 'o Keāiwaokulamanu, me ka lana ho'i o ka mana'o, ma muli o ka leo hoehoene pu'uwai i haku 'ia nona e Zachary Lum, ke Kāhuli Leo Le'a hanohano o ka lāhui, e laha ai nei heahea i ka 'āhui hou mai o nā manu, me ka noho pū mai nō ho'i o lākou ma luna o kēia ōpū 'enehana ho'opa'a leo hou.

Keāiwaokulamanu

Na Dr. R. Keawe Lopes Jr. & Zachary Lum

E ka 'ō'ū leo nahe o ka nahahe
Manu inu wai pua o ka lehua
Kō hulu ali'i lani ma'oma'o
Wehiwehi pū'olo hau kakahiaka

Hui:

He kama'āina no ka ua Tuahine
Ku'u hōa noho mau a i luna
O nā ōpū ali'ipoe o ka uka
Keāiwaokulamanu

Ku'u 'ōnohi Kauka'ōpua
E popohe mai ana i ka lā
I lei ānuenue i ke pili
Pili ai nō kāua i laila

Pāheahea Pū'ahu'ula i ka la'i
I ka 'āhui hou mai o nā manu
Ke ho'i nei ko uka keiki
Ke hāli'i maila ke kāhiko a ka 'ohu

Hō Mai Kō Ihu

Na 'Āina Asing, Kekaihlā'i Avilez, Pōhaikealoha Bell, Frank Damas, Lokelani Fergerstrom,
Kalani Isaac, Ka'iulani Kanehailua, Kahanuola Solatorio, Ho'opono Wong

E ho'i ke aloha i kauhale ē
I ke kaupoku lau kuikui
He ala pono, ala nia, he ala la'ahia
Na ke Akua e mālama mau ē

Hui:

Hō mai kō ihu e ke hoa ē
I lei hālī'ali'a aloha
Makamaka poli pumehana
A hui hou a hui hou me ke aloha

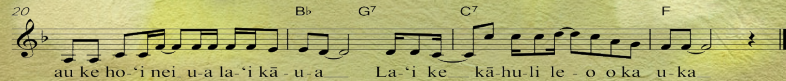
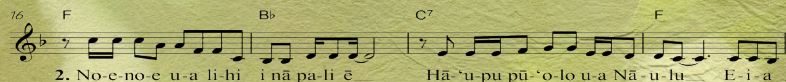
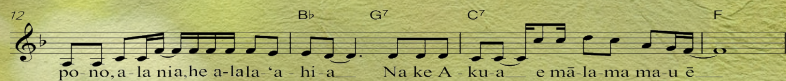
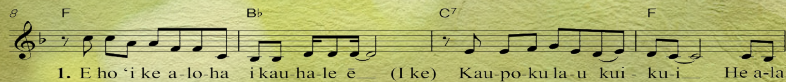
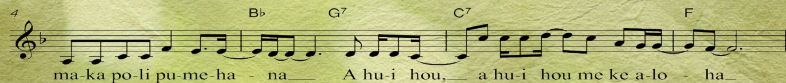
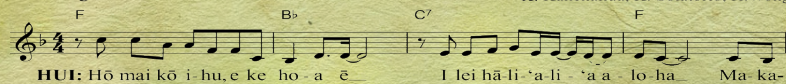
Noenoe ua lihi i nā pali ē
Hā'upu pū'olo ua Nāulu
Eia au ke ho'i nei, ua la'i kāua
La'i ke kähuli leo o ka uka

He mele ho'omaika'i keia na ka pu'ukani e mahalo aku ai i ke anaina ho'olohe. He mea nui i ka Hawai'i ka onoho pū i ke alo e maha ai i ke aloha. Pēlā ho'i ko mākou ohohia ke ho'omana'o aku i ko ke anaina nanea pū 'ana me ona mau pu'ukani aloha. E like ho'i me kā Hifiaka ki'i 'ana e honi i ka ihu o kona po'e aloha, pēlā keia ki'i 'ana a mākou. Ke hui kākā i ke alo, 'o ka hui ia o nā ihu; ke ka'awale aku kākā mai ke alo aku, 'o ka hui nō ho'i ia o nā ihu. 'O ia aloha nō ia o nā Hawai'i mai o kīkilo mai, a penei aku ana nō i o kīkilo aku. Ma o keia mele e hui ai nā ihu o nā pu'ukani a me ke anaina nanea. 'O ke aloha nō ia a ka Hawai'i e kau mau ai ka hālī'a, e pumehana mau ai ka poli, a e la'i mau ai ka nohona. 'O ko mākou pū'olo ua Nāulu keia e hālō'ilo'i ai nā maka i ke aloha, a ho'i aku i ka uka 'i'u'u e la'i pono ai me ke kähuli leo le'a o ka wao.

Hō Mai Kō Ihu

© Ā. Asing, K. Avilez, P. Bell,
F. Damas, L. Fergerstrom, K. Isaac,
K. Kanehailua, K. Solatorio, H. Wong

Allegro ♩ = 110

Copyright © Ka Wa'ihona A Ke Aloha 2021

Ka Lālani Mūā: Elijah Kalani Isaac, Nohea Vaughan-Darval, Leikuluwaimaka Meleiseā, Kamalei Krug, Ka'ōnohi Lopes, Pi'ikea Lopes, Kahikinaokalā Domingo, Devin Nakahara, Dylan Nakahara & Elia Akaka.
Ka Lālani 'Ehua: Pekaiihālā'i Avilez, Taisamasama Ka'imina'auao-Eteuati, Kyle Moriguchi, 'Aina Asing, Frank Damas, Kahanuola Solatorio, Pōhaikealoha Bell, Ka'ula Krug, Ka'iulani Kanehailua, Grant Kono, Ho'opono Wong & Lokelani Fergerstrom.

